

SYNSPUNKT

Foto: Colourbox

Er et CO₂ reduktionsmål på 90% i 2040 godt? Og kan vi regulere os til bæredygtighed?

Nej – vi skal ændre adfærd og forstå cirkularitet

Henning de Haas, hdh@bteck.au.dk

Debatten om Danmarks og EU's nye klimamål for 2040 har været intens. Et reduktionsmål på 90 % for CO₂ udledninger bliver præsenteret som et historisk skridt mod at holde os inden for Parisaftalens 1,5°C temperaturstigning. Klimaministeren kalder det ambitiøst og nødvendigt. Umiddelbart efter udmeldingen om de nye klimamål fulgte COP 30, som gjorde det tydeligt at der er forskel på det globale fokus på CO₂ reduktion.

Men spørgsmålet er: er det realistisk at tro, at vi kan regulere os til bæredygtighed?

Svaret er nej. Regulering er vigtig, men den er ikke tilstrækkelig. CO₂ udledning er ikke et simpelt problem, der kan løses med procentmål og paragraffer. Det er et komplekst, globalt system, hvor energi, materialer, forbrugsmønstre samt økonomiske incitamenter hænger sammen. At tro, at vi kan nå målene alene gennem regulering, er en illusion.

Hvis vi virkelig vil gøre en forskel, skal vi forstå og implementere cirkularitet. Vi skal holde ressourcer i kredsløb så længe som muligt, minimere

spild og designe produkter og processer til genbrug og genanvendelse. Det er her, den reelle systemiske forandring ligger – ikke kun i procentmål for 2040, men i hvordan vi ændrer vores økonomiske og sociale praksis i dag.

Hvorfor regulering ikke er nok

Klimarådet skriver i sin statusrapport:

“2030-målet er anskueliggjort, men kræver betydelig implementering og risikohåndtering. For 2035 anbefaler vi et mål på 80–90 %, med 80 % som samfundsøkonomisk realistisk. Det er afgørende, at der fastlægges pejlemærker for sektorer og sikres en konkret klimahandlingsplan – ellers risikerer vi at skabe falsk tryghed.”⁽¹⁾

Regulering kan skabe rammer, men den ændrer ikke fundamentalt den måde, vi producerer og forbruger på. Historien viser, at selv med stramme krav og afgifter fortsætter udledningerne, fordi vores adfærd og økonomiske systemer er designet til lineær vækst: tag – brug – smid væk.

Vi kan sætte mål om 90 % reduktion i 2040, men hvis vi samtidig øger vores forbrug af ressourcer, producerer flere produkter med kort livscyklus og fastholder en kultur, hvor nyt er bedre end genbrug, så flytter vi blot problemet. Det er symptombehandling – ikke systemisk forandring.

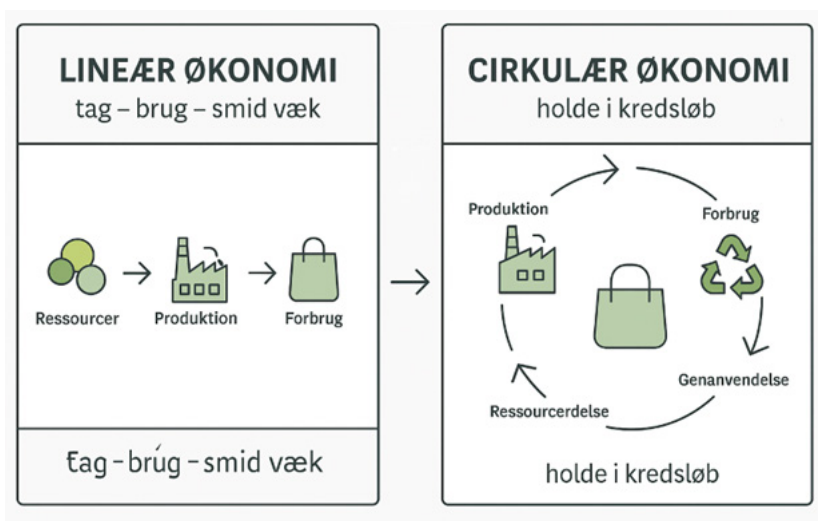
Klimatiske tipping points – vi har ikke tid

De seneste rapporter – fra Klimarådet⁽¹⁾ og Global Tipping Points⁽²⁾ – viser, at vi er tæt på at overskride flere klimatiske tipping points. Amazonas, koralrev og havstrømme er under pres. Vi har ikke tid til at tro, at regulering alene kan redde os. Global Tipping Points Report 2025 advarer: "Verden er hurtigt på vej til at overskride 1,5°C global opvarmning, hvilket placerer os i en farezone, hvor flere klimatiske tipping points kan udløses med katastrofale konsekvenser. Koraller har allerede passeret deres

termiske tipping point, og Amazonas og Atlanterhavets cirkulation er tæt på. Risikoen stiger med hver 0,1°C." ⁽²⁾ Rapporten understreger, at vi skal accelerere omstillingen gennem positive tipping points, det kræver selvforstærkende skift i teknologier, adfærd og systemer mod nuludledning – "små skridt" er ikke længere nok. ⁽³⁾

Cirkularitet – nøglen til systemisk forandring

Ægte bæredygtighed handler om adfærdændringer. Det handler om, hvordan vi designer produkter, hvordan vi forbruger, og hvordan vi tænker værdi. Vi skal væk fra idéen om, at ressourcer er uendelige, og i stedet forstå, at alt har en livscyklus (figur 1).

Figur 1: Vi skal forandre adfærd fra lineær "tag-brug-smid væk" til cirkulær tænkning (figur lavet med hjælp fra Copilot)

Cirkularitet betyder, at vi holder ressourcer i kredsløb så længe som muligt. Det kræver, at vi arbejder med design for genbrug og genanvendelse – produkter skal kunne skilles ad og materialer genvindes. Vi skal udvikle nye forretningsmodeller baseret på service frem for ejerskab – leasing, reparation og deling, supply chains der understøtter recirkulering – ikke kun lineære flows fra råvare til affald.

DTU Sustain konkluderer: "Cirkulære forretningsmodeller er et vigtigt værktøj til at reducere udledningen af drivhusgasser. 77 % af danske virksomheder anser cirkularitet som vigtigt, men kun 25 % har igangsat konkrete initiativer. Der er et stort potentiale, men også et vidensgab." ⁽⁴⁾

Når vi forstår cirkularitet, ser vi, at CO₂ ikke kun er et energiproblem. Det er et materialespørgsmål. Hver gang vi udvinder nye råstoffer, bruger energi til produktion og transport, og smider produkter væk, øger vi udledningen. Hvis vi kan holde materialer i kredsløb, reducerer vi både ressourceforbrug og CO₂ udledning. Vi skal kombinere regulering med systemiske ændringer i adfærd og økonomi. Det betyder, at virksomheder må gentænke deres værdikæder og forretningsmodeller. Som forbrugere må vi ændre vaner. Politikere må skabe incitamenter for cirkulære løsninger – ikke kun straffe lineære.

Fra mål til handling

Mål er gode til at skabe retning, men de kan også skabe falsk tryk. Et tal som 90% reduktion af CO₂ udledningen i 2040 lyder imponerende, men uden en strategi for cirkularitet og adfærdændring er det blot en overskrift.

Vi har brug for:

- Uddannelse og oplysning om cirkularitet – fra folkeskolen til MBA-programmer.
- Investeringer i teknologi og infrastruktur til genanvendelse.
- Kulturændring, hvor reparation og genbrug bliver normen.

Vi kan ikke regulere os til bæredygtighed. Vi kan ikke nå klimamålene alene med lovgivning og procenttal. Den reelle løsning ligger i at ændre den måde, vi forbruger og producerer på – og i at forstå cirkularitet som fundamentet for bæredygtige forretningsmodeller og en bæredygtig økonomi.

Hvis vi ikke gør det, risikerer vi, at 2040-målet bliver endnu et politisk løfte, der ikke ændrer virkeligheden. Hvis vi gør det, kan vi skabe en fremtid, hvor ressourcer bevares, CO₂ reduceres, og vi lever inden for planetens grænser.⁽⁶⁾

Klimamål og Tipping Points

Klimarådets Statusrapport 2025 (Danmark) ⁽¹⁾

- 2030-mål: 70 % reduktion er mulig, men kræver massiv implementering og risikohåndtering.
- 2035-mål: Anbefaling: 80–90 % reduktion; 80 % vurderes samfundsøkonomisk realistisk.
- 2040-mål (EU): 90 % reduktion; kvotesystemer skal dække 80 % af udledninger.
- 2050-mål: Klimaneutralitet i 2045 og 110 % reduktion.

Global Tipping Points Report 2025 ⁽²⁾

- Overskridelse af 1,5°C: Flere tipping points er allerede krydset.
- Koraller: Allerede tippet.
- Amazonas og AMOC: Nær kritisk grænse.
- Risiko: Stiger med hver 0,1°C og hvert år over 1,5°C.
- Positive tipping points: Solenergi, elbiler, varmepumper og grøn brint accelererer.

Kilder

- 1) Statusrapport 2025 <https://klimaraadet.dk/da/rapport/statusrapport-2025>, hentet Nov.25.
- 2) Global Tipping Points Report 2025 <https://www.planetarysecurityinitiative.org/news/global-tipping-points-report-2025>, hentet Nov.25.
- 3) Our Positive Tipping Points are bringing change to the climate crisis. <https://www.exeter.ac.uk/research/tippingpoints/> hentet Nov.25
- 4) Virksomheder føler forsigtigt på cirkulære modeller <https://borsen.dk/nyheder/baeredygtig/virksomheder-foeler-forsigtigt-paa-cirkulaere-modeller> hentet Nov.25.
- 5) Cirkulær økonomi i danske virksomheder https://backend.orbit.dtu.dk/ws/portalfiles/portal/298944373/Cirkul_r_ekonomi_i_danske_virksomheder_DTU_2022.pdf hentet Nov. 25
- 6) Richardson, K., Steffen, W., Lucht, W., Bendtsen, J., Cornell, S. E., Donges, J. F., Drüke, M., Fetzer, I., Bala, G., von Bloh, W., Feulner, G., Fiedler, S., Gerten, D., Gleeson, T., Hofmann, M., Huiskamp, W., Kummu, M., Mohan, C., Nogués-Bravo, D., ... Rockström, J. (2023). Earth beyond six of nine planetary boundaries. Science Advances, 9(37), Article eadh2458. <https://doi.org/10.1126/sciadv.adh2458>

Forfatter: Henning de Haas

Henning de Haas, er Lektor ved Århus Universitet, Institut for forretningsudvikling og teknologi og Seniorrådgiver, Partner i konsulenthuset Cubion. Erfaringen dækker mange forskellige lederroller og opgaver i en række mellemstore og store danske virksomheder (LEGO System A/S, KK WindSolutions A/S, Vestas WindSystems A/S). Fokus er på passionen for mennesker og ledelse i supply chain management, bæredygtige forretningsmodeller og operations management, samt de muligheder, som organiseringen giver for mennesker til at lære og udvikle sig. <https://www.linkedin.com/in/henningdehaas/>